

El pes econòmic d'una guerra que ja és europea encara continua avaluant-se en termes de costos directes de les operacions militars ofensives. Hom no recorda la presència militar, i el seu cost, per operacions de pacificació, interposició, o aplicació dels acords, com els de Dayton. Com tampoc no es parla dels efectes econòmics de la massa de desplaçats i refugiats que gravita sobre les economies dels països que ajuden o que reben les poblacions desplaçades. I a tot això caldrà afegir el costos de la reconstrucció dels danys de les guerres i dels teixits productius, tant els destruïts com els inexistents o obsolets d'avantguerra. El pes dels conflictes recaurà sobre les economies dels nostres països, i sobre els comptes del sector públic, tant el directament afectat com la defensa, com sobre el conjunt europeu.

La simple, urgent i necessària altrament, detenció de les accions bèl·liques, ateses les condicions de cessament de la neteja ètnica, del retorn poc probable dels refugiats i desplaçats, i la correlativa detenció de les operacions de càstig de l'OTAN, no garanteixen, en elles mateixes, la solució dels conflictes. L'obertura de la negociació inclou una nova redistribució de les poblacions, i això, certament, és dur. Com resulta dur d'acceptar que invocant els mateixos principis pot obrir-se un debat que afecta la totalitat del mapa continental, europeu.

La capacitat de supervivència de Milosevic és equivalent

als silencis socis Tudjman o Izetbegovic en virtut de la mediàtica, que és la ciència més pròpia, ara com ara, dels plantejaments de Klausevitz... originari de la zona, per cert. Cap de tots tres, com per altra banda els seus fragmentats epígons, amb freqüència alabats com el feixista Draskovic, no ha aconseguit els seus objectius militars i polítics. I això caldrà recordar-ho un dia sí i l'altre també a la consciència local. Croàcia té la Krajina, despoblada que és manera suau de dir, però no l'Hercegovina bosniana; Bòsnia no és un estat homogeni, probablement islàmic en el desig del líder, i a més suporta una Federació croato-musulmana o bosniana (?), i una Entitat Sèrbia, insòlit tot en un estat que s'entén homologable als ja existents. I no cal dir-ho, Sèrbia a penes manté un desig de la gran pàtria de tots els serbis.

La duració dels conflictes està assegurada, i la necessitat d'una acció internacional, especialment europea, permanent, de llarga duració també. El que suposa un compromís social, de tots els ciutadans i ciutadanes, i polític, de totes les institucions. Així com un esforç econòmic perseverant, tant per mantenir els compromisos com per reintegrar aquests europeus i mediterranis a l'espai polític, cultural i social al qual pertanyen per dret propi.

*Ex-alcalde de València,
ex-administrador de la UE a Mostar, el 1996*

La darrera ocasió perduda

JORDI ARMADANS

La crisi dels Balcans torna a ser de dimensions preocupants. La neteja ètnica del govern serbi a Kosovo ha pres una intensitat alarmant. El drama dels refugiats és aclaparador. És urgent, per tant, d'actuar i evitar més sofriment. Malgrat tot, els patiments de les víctimes d'aquest nou drama humanitari, i la solidaritat amb elles, no ens hauria de fer oblidar que les responsabilitats i les causes són diverses.

La responsabilitat del nacionalisme agressiu, xenòfob i antidemocràtic del govern serbi en totes les crisis d'aquests darrers anys és claríssima i directa. Però el galdós paper de la comunitat internacional (comptant-hi l'inexistent paper de la Unió Europea) és gairebé d'escàndol.

Va ser a Kosovo on es va poder tastar la mà dura i intransigent de Milosevic. Dotze anys després d'aquells primers indicis la comunitat internacional només és capaç d'oferir una resposta militar, que pot acabar essent profundament traumàtica i negativa. En tot aquest temps, hi ha hagut indefinició, manca de fermesa política i diplomàtica, apuntament de la figura de Milosevic i uns acords de pau que, al capdavant, acabaven acceptant la política de fets consumats de les conquestes militars amb neteja ètnica inclosa. Fins i tot als acords de Dayton hom preferí esquivar la qüestió de Kosovo.

La intervenció militar s'ha presentat com a inevitable, però pot acabar essent nefasta. No és una qüestió exclusi-

vament ètica (tan injusta és la mort d'un albano-kosovès agredit com la d'un serbi bombardejat), sinó també pràctica: la violència no resol pas els problemes ni els conflictes. Una resposta militar pot aconseguir un resultat immediat, però no abordarà pas tot el que hi ha al darrere. Tot això sense comptar l'espiral de la violència que, fatalment, genera la guerra a l'hora de resoldre un conflicte. Oimés en una regió tan complexa com els Balcans.

Però, en tot cas, la intervenció militar demostra un fracàs absolut de la comunitat internacional a l'hora de pensar, formular i construir una actuació en cas de conflicte que no es basi en la violència sinó en la prevenció, la pressió diplomàtica, la defensa dels drets humans i la construcció de la pau. Encara avui hi ha milers de persones de la comunitat científica a tot el món que dediquen tots els esforços a fer millors i més efectius (i per tant més nocius) els sistemes d'armament. Els principals països de la comunitat internacional es dediquen intensament a una activitat tan perillosa per a mantenir la pau internacional com el comerç d'armes. Mentrestant, sembla que no hi hagi recursos, ni voluntat, per a construir ni tan sols una mínima estructura que pugui fer una tasca de prevenció de conflictes a tot el món, ni s'han ideat mecanismes polítics que permetin d'actuar en aquest camp. Ens entestem a preparar la guerra i a negar la pau.

Ahora, les mateixes potències que permeten que l'ONU sigui una institució poc àgil, poc democràtica i amb poca capacitat d'actuació, o que impedeixen que el Tribunal Pe-

nal Internacional sigui una realitat sòlida (davant el qual personatges com Milosevic s'hi pensarien més, a actuar com actuen) afavoreixen que l'OTAN tingui tot el protagonisme en aquesta crisi. És una aposta clara, per tant, en favor de les solucions militars, que retarda, *sine die*, la construcció d'una autèntica seguretat global i humana, basada en una política activa de promoció dels drets humans i en la prevenció de conflictes.

Paradoxalment, l'opinió construïda aquests dies a través d'articulistes, opinadors, mitjans de comunicació, classe política... va en un sentit ben diferent: justifica la violència, dóna carta de credibilitat a l'OTAN, evita parlar de les responsabilitats per manca d'actuació preventiva i criminalitza el moviment per la pau quan ha estat, justament, un dels pocs que sempre ha advertit d'això que es coïa als Balcans.

Però, si realment volem evitar imatges com les que veiem aquests dies, cal que actuem de forma clara, conscient i constant, per la promoció activa de la pau i amb ple respecte dels drets humans. Si no, les lamentacions serviran de poc.

Director de la Fundació per la Pau

ARXIU EFE

Slobodan Milosevic. El president serbi ha aprofitat l'atac de l'OTAN per accelerar les matances i deportacions de kosovesos.

Tres incògnites

ERNEST UDINA

Passat un mes llarg del començament de la "guerra" no declarada, però evident, contra Iugoslàvia per l'OTAN, continua havent-hi tres grans incògnites a resoldre.

La primera és si es tracta d'una guerra legítima. Al principi, molts analistes anglo-saxons, acostumats a la ideologia de la cosa "políticament correcta", van considerar-la fins i tot una "guerra justa", perquè, per primera vegada, no es tractava de defensar, per part dels països de l'OTAN, ni un territori ni uns interessos econòmics com Kuwait, sinó de salvar un poble minoritari de la neteja ètnica.

Però, alhora, les protestes contra la guerra de l'OTAN s'afirmen en tres direccions. La primera és la dels qui creuen, com una bona munió de juristes, que aquesta guerra és un atemptat contra el dret internacional, perquè no hi ha permís de l'ONU.

La segona, que és la dels conservadors britànics, afirma que no es pot atacar un estat sobirà, oimés quan tota la història mostra que, malgrat les dictadures i els crims històrics, sempre acaba guanyant la democràcia. I posen com a exemples recents els casos d'Espanya, Grècia i dels països ex-comunistes.

La tercera gran protesta, que assumeix també les dues anteriors, va en la línia russa: l'OTAN, que en mig segle d'existència ha mostrat una sensibilitat nul·la –i no ha fet res en el cas de tants genocidis, com per exemple el dels kurds, no pot pretendre ara donar lliçons.

Però és un fet contundent que l'OTAN ha tardat molts anys a atacar de veritat el president Milosevic i que, malgrat tantes protestes, s'ha trobat amb quelcom que la legítima molt més que no sembla davant l'opinió occidental: la "de-

portació" organitzada per Milosevic l'obliga a guanyar la guerra.

Però la segona gran incògnita és de si es pot guanyar una guerra només "aèria". Els militars diuen que no, però els polítics, els dirigents dels països de l'OTAN, creuen que és la bona via, encara que calguin uns quants mesos, per a fer cedir Milosevic. De fet, l'iraquíà Saddam va cedir molt només amb els atacs aeris.

Però és aquí que es dreça la incògnita més grossa i preocupant. En definitiva, la de saber si l'OTAN, és a dir Europa i els Estats Units, té suficient legitimitat, donada la història d'aquests deu darrers anys, per a declarar la guerra al sàtrapa balcànic, per més que hi hagi hagut, i hi haurà, un excés de l'expressió eufemística "danys col·laterals".

Ara cal saber si arribaran fins al final o es conformaran amb una divisió de Kosovo, amb un Milosevic vitalici davant el qual els ministres d'exteriors tornaran a fer cua per negociar-hi i amb unes tropes pacificadoras de l'ONU –que ja van mostrar a Srebrenica l'escassa eficàcia–; si ja en tindrà prou de "salvar la cara", sense el retorn complet de tots els deportats.

És aquí que Europa ha de demostrar la seva força: acabar la guerra amb el retorn de tots els kosovesos i amb un gran pla de reconstrucció, Sèrbia inclosa (però sense Milosevic). L'OTAN s'ha vist desbordada en un mes: ni s'esperava la resposta de la deportació en massa ni creia que calguessin més de dos o tres setmanes per a doblegar Milosevic.

Però, vist fins on han arribat les coses, ni l'OTAN ni la Unió Europea no poden permetre's una mitja solució, la que preconitza Rússia, perquè s'hi juguen el futur.

Periodista i coordinador del Centre Internacional de Premsa